

Avdelningen för systemanalys och statistik
Enheten för energimarknader
Kristina Holmgren
016-544 20 56
kristina.holmgren@energimyndigheten.se

Informationsklass: K1

Yttrande angående betänkandet Mot en effektiv elektrifiering av transportsektorn

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att föra in en ny bestämmelse i trafikförordning (1998:1276) som innebär att lokala trafikföreskrifter om förbud mot trafik med lastbil som meddelats i ett bullerkänsligt område får innefatta särskilda bestämmelser om undantag för lastbil utan förbränningsmotor som drivs med el eller vätgas.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att det görs en översyn och samordning av bestämmelser som reglerar utsläpp och trängsel i urban miljö. Översynen bör omfatta om det är lämpligt att på sikt inkludera laddhybrider i de fordon som kan få undantag i bestämmelserna kring bullerkänsligt område.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att underlätta för samfälligheter att installera laddinfrastruktur och att det görs genom en ny bestämmelse i lagen om förvaltning av samfälligheter (1973:1150). Energimyndigheten delar bedömningen att det är lämpligt att Lantmäteriet informerar om denna förändring.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget om att förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession kompletteras med en ny bestämmelse som reglerar möjligheten att koppla samman ett eller flera interna elnät, samt förslaget om att Energimarknadsinspektionen ska kunna ge dispens från kraven på nätkoncession. Energimyndigheten vill dock lyfta att det kan finnas risker med dessa förslag, exempelvis vad gäller likabehandling av aktörer, och om det införs bör utfallet av förändringen följas upp i ett tidigt skede.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget om att transmissionsnätsföretag samt distributionsnätsföretag får i uppgift att offentliggöra kapacitetskartor. Energimyndigheten tillstyrker att Energimarknadsinspektionen får i uppgift att ta fram föreskrifter. Särskilt viktigt att utreda vidare i föreskriftsarbetet är

på vilka kriterier undantag från kravet kan göras för distributionsnätföretag samt hur hänsyn till allmän säkerhet och datasekretess ska garanteras vid framtagandet av kapacitetskarter.

- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att Svenska kraftnät ska fortsätta utreda möjligheterna att utveckla och driva en plattform för en nationell kapacitetskarta.
- Energimyndigheten delar betänkandets bedömning om vikten av nationell styrning och samordning. Det är en stor omställning i samhället som kräver att en rad olika aktörer samverkar och drar åt samma håll. Energimyndigheten bedömer att myndighetens samordningsuppdrag för laddinfrastruktur har möjlighet att ta denna roll men att arbetet bör stärkas och tilldelas mer resurser. Av stor vikt är också att stärka den regionala och lokala samordningen och samarbetet mellan olika nivåer.

Energimyndighetens ställningstagande

Utökade möjligheter för kommuner att göra undantag för elektrifierade transporter

Energimyndigheten delar betänkandets bedömning att det är lämplig att införa utökade möjligheter för kommuner att göra undantag för elektrifierade transporter i bullerkänsliga områden. Det kan innebära att transportörer kan nyttja sitt elfordon under fler timmar per dygn, vilket innebär en konkurrensfördel för denna typ av fordon. Eftersom investeringskostnaden för en ellastbil fortfarande är betydligt högre än motsvarande konventionellt fordon, medan driftskostnader är lägre, innebär möjligheten till utökat nyttjande att den ekonomiska kalkylen förbättras. Betänkandet beskriver också de demonstrationer och test som gjorts av att använda ellastbilar för kvälls- och nattleveranser av varor, vilka har fallit väl ut och därmed styrker att det är lämpligt att införa denna möjlighet.

Energimyndigheten delar även bedömningen att det är lämplig att göra en bredare översyn över bestämmelserna i trafikförordningen som reglerar utsläpp och trängsel. Det är av stor vikt att vid stora samhällsförändringar, vilket elektrifieringen av transportsystemet är ett exempel på, se över regelverk för att anpassa dessa till utvecklingen och vid behov förändra för att främja en önskvärd utveckling. Översynen bör omfatta om det är lämpligt att på sikt omfatta även laddhybrider i de fordon som kan få undantag i bullerkänsliga miljöer. Tekniken för geostaket har möjlighet att styra att laddhybrider byter till eldrift i områden där det krävs. En frågeställning som behöver fortsatt utredas är hur tillsyn av regelverket ska ske om laddhybrider inkluderas.

Underlätta möjligheter för samfälligheter att installera laddinfrastruktur

Möjligheten att ladda elfordon hemma har stor betydelse för hur attraktivt det är för en konsument att välja ett elfordon. Betänkandets förslag om att underlätta för

samfälligheter att installera laddinfrastruktur på parkeringsplatser och i garage innebär att möjligheten till hemmaladdning förbättras för denna typ av hushåll vilket är positivt för elektrifieringen av transportsektorn. Energimyndigheten delar betänkandets bedömning att installation av laddinfrastruktur numera kan ses som en naturlig del av en parkeringsplats eller garage, utifrån hur utvecklingen av fordonsflottan ser ut.

I direktiv (EU) 2024/1275 om byggnaders energiprestanda (EPBD) ställs krav på att medlemsstaterna ska undanröja hinder för installation av laddningspunkter i bostadsbyggnader med parkeringsplatser, särskilt kravet på att få tillstånd från hyresvärden eller delägare för en privat laddningspunkt för eget bruk (artikel 14.8). En utredare har utsetts för att ta fram förslag hur detta ska implementeras i svensk lagstiftning¹. Det är värt att notera att betänkandets förslag också ligger i linje med detta krav i EPBD.

Åtgärder för att möjliggöra energihubbar för transportsektorns behov

Energimyndigheten bedömer att betänkandets förslag om utvidgade möjligheter att använda energihubbar och koppla samman IKN-nät är lämpliga att införa. Syftet är att underlätta och främja elektrifiering av transportsystemet genom att exempelvis koppla ihop en laddningsstation med batterilagring och solceller.

Förslaget om att kunna koppla samman två eller flera nät som omfattas av undantag från nätkoncession villkoras av att det får göras om det finns beaktansvärda skäl, och då ska hänsyn tas till hur sammankopplingen påverkar den berörda nätkoncessionshavaren. Förslaget om att kunna ge dispens från kravet på nätkoncession villkoras av att dispensen endast ska kunna ges om det interna elnätet bedöms kunna bidra till ett effektivt utnyttjande av elnätet och inte begränsar nätkoncessionshavarens möjlighet att bygga och underhålla sitt elnät. Energimyndigheten bedömer att det kan finnas risker med att införa denna typ av undantag, exempelvis att aktörer kan bli behandlade på olika sätt beroende på hur olika elnätsbolag ser på hur de påverkas av en ansökan om undantag från nätkoncession. Om undantag från koncession skulle användas i större utsträckning kan det också påverka kundkollektivet på ett negativt sätt i och med att färre delar på de totala kostnaderna. Om förslaget införs bör en utvärdering ske i ett tidigt skede för att följa upp effekterna av lagstiftningen.

Kapacitetskartor

Genom nya bestämmelser i elmarknadsdirektivet² och elmarknadsförordningen³ som beslutades sommaren 2024 ställs krav på distributionsnätsföretag samt transmissionsnätsföretag att offentliggöra information om var det finns ledig kapacitet inom deras nätområde. Betänkandet tar fram ett förslag hur detta kan implementeras i svensk lagstiftning. Energimyndigheten tillstyrker betänkandets förslag om kapacitetskartor och att Energimarknadsinspektionen får i uppgift att

¹ Klimat- och näringslivsdepartementet. Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom hållbar mobilitet i direktivet om byggnaders energiprestanda.

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1747

meddela föreskrifter om regler för kapacitetskartor; metodik, om undantag från kravet, och om hur kartorna ska respektera kravet på allmän säkerhet och sekretess. Energimyndigheten vill lyfta några aspekter som är viktiga att ta hänsyn till i Energimarknadsinspektionens arbete med föreskrifter. Dessa beskrivs nedan.

Enligt den förändring i elmarknadsdirektivet som införts där krav ställs på att distributionsnätsföretag ska offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för anslutning i sitt nätområde, kan undantag göras för integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system. Betänkandet lyfter att utgångspunkten ska vara att alla distributionsnätsföretag tar fram och publicerar en kapacitetskarta, men att det inte är uteslutet att det i framtiden kan finnas skäl att undanta små nätföretag från skyldigheten. Energimyndigheten vill dock påpeka att det kan vara aktuellt redan idag och att det i föreskriftsarbetet bör tas fram kriterier för undantag. Att införa möjligheten till undantag skulle å ena sidan minska administrativa bördan för företag, men skulle å andra sidan kunna försvåra för möjligheter till anslutning. Energimyndigheten anser att en minskad administrationsbörda är viktigt men att den ska vägas mot nytta av att denna information finns tillgänglig.

När det gäller att ta fram föreskrifter för allmän säkerhet och datasekretess är det av vikt att ha med i föreskriftsarbetet att kapacitetskartorna inte publicerar mer än vad som är nödvändigt för att kunna göra en etablering möjlig ur ett effektperspektiv. Detaljer om befintliga ledningar eller infrastruktur bör begränsas. Man bör inte kunna bedöma var samhällsviktig eller totalförsvarsviktig verksamhet kan vara etablerad eller på något sätt kunna lägga samman information (exempelvis genom AI-tjänster) från flera tjänster och bedöma sårbarheter.

Nationell styrning och samordning

Energimyndigheten håller med om betänkandets beskrivning att elektrifieringen av transportsektorn är en omfattande process som omfattar många aktörer som behöver dra åt samma håll. Det krävs nationell styrning och samordning vilket betänkandet framhåller.

Energimyndighetens samordningsuppdrag är fortfarande i en uppbyggnadsfas med än så länge relativt begränsade resurser. Energimyndigheten delar betänkandets bedömning att det i dagsläget är svårt att svara upp mot alla behov som finns. Energimyndigheten bedömer dock att det är mer lämpligt att stärka och utveckla Energimyndighetens samordningsuppdrag än att tillsätta en annan samordnare för detta område.

Energimyndigheten vill påpeka att det pågår en rad aktiviteter som syftar till att främja utbyggnad av laddinfrastruktur och tillgång till nätkapacitet. Det finns krav på EU-nivå att elnätbolag ska ta fram nätutvecklingsplaner samt att elnätsbolag ska offentliggöra information om tillgänglig kapacitet i sitt

nätområde. Energimarknadsinspektionen har lagt fram en rad förslag för att korta ner ledtider för tillgång till elnätskapacitet.

Vidare har länsstyrelserna i uppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken genom att bland annat utveckla den regionala energiplaneringen och främja klimatåtgärder. I länsstyrelsernas arbete ingår att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering. Att stärka den kommunala energiplaneringen är också ett prioriterat område där Energimyndigheten och Länsstyrelsen i Västra Götalands län har haft ett regeringsuppdrag att stärka den lokala och regionala energiplaneringen där en vägledning tagits fram. Energimyndigheten har nu ett anslag för energiplanering som ska bidra till elektrifiering, grön omställning och ökad försörjningstrygghet på lokal och regional nivå och myndigheten arbetar med att stötta olika energiplaneringsprojekt.

Allt detta sammantaget gör att det kan vara lämpligt att avvakta något med nya åtgärder och i dagsläget prioritera att redan beslutade åtgärder genomförs på ett så effektivt sätt som möjligt. Uppföljningar behöver också genomföras för att bedöma effekter av åtgärder som redan är på plats eller är på gång.

Den kommunala och regionala energiplaneringen är viktiga verktyg för att strategiskt kunna påverka och leda utvecklingen inom energiomställningen och samverkan inom dessa områden är en central uppgift för Energimyndighetens samordningsuppdrag. Genom att mer aktivt och framåtblickande inkludera transporter och deras framtida energibehov i planeringen kan man öka transparens, samförståelse och effektivitet kopplat till utbyggnad av laddinfrastruktur. Varje kommun och region är unik och arbetet med energiplanering behöver alltid utgå från lokala förutsättningar och behov. Som tidigare nämnts stöttar Energimyndigheten kommunala och regionala aktörer i att minska sin klimatpåverkan, effektivisera sin energianvändning och samtidigt planera för ett ökat elbehov men arbetet kan behöva ytterligare stöd och vägledning kring frågor som specifikt berör elektrifieringen av fordonsflottan och utbyggnad av laddinfrastruktur så att arbetet på lokal nivå underlättas.

Betänkandet föreslår en utredning om behov av mark fördelat på såväl hemma- och depåladdning som semipublik laddning och publik snabbaddning, samt även tillgång till mark i förhållande till tillgång till effekt. Energimyndigheten vill lyfta att även dessa frågor behöver bedömas och analyseras på lokal och regional nivå, och av regioner och kommuner. En utredning på nationell nivå kommer inte kunna svara på dessa frågor på ett heltäckande sätt. Ett nära samarbete mellan nationell, regional och kommunal nivå kommer att behövas vad gäller denna typ av frågor.

Specifika synpunkter***Ytterligare överväganden***

Betänkandet skriver att Energimyndigheten inom ramen för sitt samordningsansvar kommer att följa regelutvecklingen vad gäller tillgänglighetsanpassning av laddinfrastruktur. Vad gäller detta område så bedrivs detta arbete i första hand genom den standard som SIS arbetar med att ta fram för "Tillgängliga och användbara laddningsplatser". Energimyndigheten följer detta arbete genom att delta på avstämningar, men deltar inte aktivt i framtagandet av standard. I det läge som en eventuell standardiseringsprocess initieras på EU-nivå är praxis att medlemsländer avslutar nationella standardiseringsarbeten och inväntar den europeiska.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Rikard Janson. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit ställföreträdande chefsjurist Rebecka Thuresson, avdelningschefen Gustav Ebenå samt enhetschefen Maria Westrin. Föredragande har varit seniora rådgivaren Kristina Holmgren.

Rikard Janson

Kristina Holmgren